

Swikombo Swa Mikandziyiso Leyi Nga Eka Xiyimiso Xa Mihlangano Xa Mahanyelo Ni Ntirho Wa Hina Wo Chumayela

OCTOBER 5-11

**LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI |
EKSODA 31-32**

“Mi Nga Gandzeli Swikwembu Swa Hava”

(Eksoda 32:1) Hi nkarhi wolowo vanhu va vona leswaku Muxe a a heta nkarhi wo leha ku rhelela entshaveni. Kutani vanhu va hlengelletana eka Aroni va ku eka yena: “Yima, u hi endlela xikwembu lexi nga ta hi rhangela, hi-kuva malunghana na Muxe loyi, wanuna loyi a hi rhangeleke hi huma etikweni ra Egipta, kune a hi tivi leswaku ku endleke yini ha yena.”

w09 5/15 11 ¶11

**Chivirikelani Eku Wupfeni—“Siku Lerikulu Ra
Yehovha Ri Le Kusuhi”**

¹¹ Ku tirhisa leswi hi swi dyondzaka eMatsalweni swi nga ha hi tikela, ngopfu-ngopfu loko hi langutane ni swiyimo swo tika. Hi xikombiso, endzhakunyana ka loko Yehovha a ntshunxe vana va Israyele evuhlongeni le Egipta, va ‘holovele Muxe’ ni ku “tshamela ku ringa Yehovha.” Ha yini va endle tano? Hikwalaho ka leswi a va pfumala mati yo nwa. (Eks. 17:1-4) Loko ku nga si hela tin’hweti timbirhi endzhaku ka loko Xikwembu xi endle ntwanano na vona ni loko va pfumele ku endla “marito hinkwawo lawa Yehovha a ma vuleke,” va tlule nawu wakwe hi ku gandzela swifaniso swa hava. (Eks. 24:3, 12-18; 32:1, 2, 7-9) Xana leswi va swi endle hikwalaho ka leswi a va chava hi leswi Muxe a fambeke nkarhi wo leha loko a ya nyikiwa swiletelo eNtshaveni ya Horebe? Kumbe, xana a va anakanya leswaku Vaamaleke va ta tlhela va va hlasela ni leswaku Vaisrayele a va nga ta kota ku tilwela hileswi Muxe a a nga ri kona, loyi mavoko yakwe lama tlakusiweke ma tshameke ma va pfuna leswaku va hlula? (Eks. 17:8-16) Swi nga ha endleka a va anakanya tano, kambe

ku nga khathariseki xivangelo xa kona, Vaisrayele va ‘ale ku yingisa.’ (Mint. 7:39-41) Pawulo u khutaze Vakreste leswaku va ‘endla hinkwaswo leswi va nga swi kotaka’ leswaku va papalata ‘ku wela entileni lowu fanaka wa ku nga yingisi,’ lowu Vaisrayele va wu kombiseke loko va chava ku nghena eTikweni leri Tshembisiweke.—Hev. 4: 3, 11.

(Eksoda 32:4-6) Hiloko a teka nsuku emavokweni ya vona, a wu vumba hi xitirho xa ku kovotla a endla xifaniso lexi n’okisiweke xa rhole. Kutani va sungula ku vula va ku: “Oho Israyele, hi lexi Xikwembu xa wena, lexi ku rhangeleke xi ku humesa etikweni ra Egipta.” ⁵ Loko Aroni a vona leswi, a aka alitari emahlwени ka xona. Eku heteleleni Aroni a huwelela a ku: “Ku ni nkhuvo wa Yehovha mundzuku.” ⁶ Hikwalaho esikwini leri landzelaka va hatle va pfuka, kutani va sungula ku humesa magandzelo yo hisiwa naswona va nyikela switlhavelo swa xinakulobye. Endzhaku ka sweswo vanhu va tshame ehansi leswaku va dya ni ku nwa. Hiloko va suka va yima leswaku va titsakisa.

w12 10/15 25 ¶12

**Yingisa Xikwembu Kutani U Vuyeriwa Eka Swi-
tshembiso Swa Xona Leswi Hlambanyiweke**

¹² Yehovha u nambe a sungula ku endla leswi a swi tshembiseke eka ntwanano wa Nawu, hi ku hlela leswaku ku va ni ntsonga wa vugandzeri ni vaprista lava a va ta endla leswaku swi koteke leswaku vanhu lava nga hetisekangiki va va ni vuxaka na yena. Kambe Vaisrayele va hatle va rivala ku tinyiketela ka vona eka Xikwembu kutani va “twisa ni Mukwetsimi wa Israyele ku vava.” (Ps. 78:41) Hi xikombiso, loko Muxe a ha kuma swiletelo leswi engetelekeke eNtshaveni ya Sinayi, Vaisrayele va hele mbilu kutani va sungula ku heleriwa hi ripumelo eka Xikwembu, va

anakanya leswaku Muxe u va tshikile. Hikwalaho va endle xifaniso xa rhole ra nsuku kutani va byela vanhu va ku: "Oho Israyele, hi lexi Xikwembu xa wena, lexi ku rhangeleke xi ku humesa etikweni ra Egipta." (Eks. 32:1, 4) Endzhaku ka sweswo va endle leswi va swi vitanek "nkuvo wa Yehovha," kutani va nkhinsamela xifaniso lexi endliweke hi vanhu va tlhela va xi endlela magandzelo. Loko Yehovha a vona sweswo u byelet Muxe a ku: "Va hambuke hi ku hatlisa endleleni leyi ndzi va leriseke leswaku va famba ha yona." (Eks. 32:5, 6, 8) Khombo ra kona, ku sukela hi nkarhi wolowo ku ya emahlweni Vaisrayele a va ri ni ndhumya yo endla swihlambanyo eka Xikwembu kambe va nga swi hetisisi.—Tinhl. 30:2.

(Eksoda 32:9, 10) Yehovha a ya emahlweni a byela Muxe a ku: "Ndzi langute vanhu lava kutani waswivo, i vanhu va tinhamu to sihalala.¹⁰ Sweswi ndzi tshike, leswaku vukarhi bya mina byi va pfurhela, ndzi va lovisa, ndzi endla wena u va tiko lerikulu."

w18.07 20 ¶14

"I Va Mani Lava Yimaka Na Yehovha?"

¹⁴ Vaisrayele a va swi tiva leswaku ku gandzela swifaniso a ku ri xidyoho lexikulu eka Yehovha. (Eks. 20:3-5) Kambe hi ku hatlisa, va sungule ku gandzela rhole ra nsuku! Hambileswi a swi ri erivaleni leswaku va tlule nawu wa Xikwembu kambe Vaisrayele a va tixisa va anakanya leswaku va ha ri etlhelweni ra Yehovha. Hikuva Aroni u kale a vitana vugandzeri bya rhole a ku i "nkuvo wa Yehovha"! Xana Yehovha u angule njhani? U twe ku vava swinene. Yehovha u byelet Muxe leswaku vanhu "va onhile" naswona 'va hambuke hi ku hatlisa endleleni leyi A va leriseke leswaku va famba ha yona.' Hi 'vukarhi byakwe lebyi pfurhaka,' Yehovha u kale a vula leswaku u lava ku lovisa tiko lerintshwa ra Israyele.—Eks. 32:5-10.

Endla Ndzavisiso

(Eksoda 31:17) I xikombiso xa hilaha ku nga riki na makumu exikarhi ka mina ni vana va

Israyele, hikuva hi masiku ya tsevu Yehovha u endle matilo ni misava, kambe hi siku ra vunkombo a wisa, a tiphyuphyisa."

w19.12 3 ¶4

Ku Ni Nkarhi Wa Ku Tirha Ni Nkarhi Wa Ku Wisa

⁴ Xikombiso lexi Yehovha na Yesu va xi vekeke xa ku tirha hi matimba, xana xi kombisa leswaku a hi fanelanga hi wisa? Doo! Yehovha a nga karhali hikwalaho a nga boheki ku wisa loko a endle ntirho wo karhi. Kambe Bibele yi vula leswaku endzhaku ka loko Yehovha a tumbuluxe matilo ni misava, 'u wisile, a tiphyuphyisa.' (Eks. 31:17) Hikwalaho, sweswo swi kombisa leswaku Yehovha u yime ku tirha kutani a tiphina hi swillo leswi a swi endleke. Hambileswi Yesu a a tirha hi matimba loko a ha ri laha misaveni kambe a a tinyika nkarhi wo wisa ni wo tiphina hi swakudya ni vanghana vakwe.—Mat. 14:13; Luka 7:34.

(Eksoda 32:32, 33) Kambe sweswi onge u nga rivalela xidyoho xa vona,—loko swi nga ri tano, ndzi kombela u ndzi sula ebukwini ya wena leyi u yi tsaleke.³³ Kambe, Yehovha a byela Muxe a ku: "Mani na mani la ndzi dyoheleke ndzi ta n'wi sula ebukwini ya mina.

w87 9/1 29

Swivutiso Swa Vahlayi

Munhu loyi a nga ta tsundzukiwa ni ku amukerawa (loyi vito rakwe ri nga "ebukwini ya vutomi") a swi vuli swona leswaku se ku biwe xigandlu xa leswaku u kume vutomi lebyi nga heriki, onge hi loko swi nga taka swi nga cinci. Mayelana ni Vaisrayele, Muxe u kombele Yehovha a ku: "Kambe sweswi onge u nga rivalela xidyoho xa vona,—loko swi nga ri tano, ndzi kombela u ndzi sula ebukwini ya wena leyi u yi tsaleke." Kambe, Yehovha a byela Muxe a ku: "Mani na mani la ndzi dyoheleke ndzi ta n'wi sula ebukwini ya mina." (Eksoda 32:32, 33) Ina, hambiloko Xikwembu xi tsale vito ra munhu kumbe ku n'wi amukela "ebukwini" ya xona, munhu a nga tshika ku yingisa Xikwembu kumbe a fularhela ripfumelo ra yena. Loko sweswo swi endleka, Xikwembu xi ta

‘sula vito ra yena ebukwini ya vutomi.’—Nhlavutelo 3:5.

Ku Hlayiya Ka Bibe

(Eksoda 32:15-35) Endzhaku ka sweswo Muxe a hundzuluka a rhelela a suka entshaveni ni swiphepherhele swimbirhi swa Vumbhoni evokweni, swiphepherhele swi tsariwe ematlhelo ya swona hamambirhi. A swi tsariwe hala ni hala.¹⁶ Swiphepherhele a swi endliwe hi Xikwembu, naswona leswi tsariweke a ku ri ntsalo wa Xikwembu wu kovotliwe eswiphepherheleni.¹⁷ Kutani Yoxuwa a twa huwa ya vanhu hikwalaho ka ku huwelela ka vona, hiloko a byela Muxe a ku: “Ku ni huwa ya nyimpi enxaxeni.”¹⁸ Kambe yena a ku: “A hi mpfumawulo wa ku yimbelela hikwalaho ka xiendlo xa matimba, Naswona a hi mpfumawulo wa ku yimbelela hikwalaho ka ku hluriwa; Mpumawulo lowu ndzi wu twaka i wa ku yimbelela kun’wana.”¹⁹ Kutani hi ku hatlisa loko a ri ekusuhi ni nxaxa naswona a vona rhole ni ku cina, Muxe a sungula ku kariha ngopfu, xikan’we-kan’we a swi cukumeta ehansi swiphepherhele leswi a swi ri emavokweni a swi faya ehansi ka ntsha-va.²⁰ Hiloko a teka rhole leri va ri endleke a ri hisa hi ndzilo naswona a ri sila kukondza ri va mapa, endzhaku a ri haxa ehenhla ka vuandallo bya mati, kutani a ri nwisa vana va Israyele.²¹ Endzhaku ka sweswo Muxe a ku eka Aroni: “Vanhu lava va ku endle yini leswi u va tiseleke xidyoho lexikulu?”²² Hiloko Aroni a ku: “U nga pfumeleli vukarhi bya hosi ya mina byi pfurha. Wena u va tiva kahle vanhu lava leswaku va voyamele eku endleni ka leswo biha.²³ Va ndzi byele va ku, ‘Hi endlele xikwembu lexi nga ta hi rhangela, hikuva malunghana na Muxe loyi, wanuna loyi a hi rrangeleke hi huma etikweni ra Egipta, kunene a hi tivi leswaku ku endleke yini ha yena.’²⁴ Hikwalaho ndzi va byele ndzi ku, ‘I va mani lava nga ni nsuku? A va yi suse va ndzi nyika yona.’ Kutani ndzi yi lahlela endzilweni hiloko ku

humu rhole leri.”²⁵ Muxe a swi vona leswaku vanhu a va nga ha lawuleki, hikuva Aroni u va tshikile va nga ha lawuleki leswaku ku va xisandzu exikarhi ka vakaneti va vona.²⁶ Hiloko Muxe a yima enyangweni ya nxaxa a ku: “I va mani lava yimaka na Yehovha? A va te eka mina!” Hinkwavo vana va Levhi va hlengeletana eka yena.²⁷ Kutani a va byela a ku: “Yehovha Xikwembu xa Israyele u te, ‘Un’wana ni un’wana wa n’wina a a khwekete banga rakwe etsheveni. Ngenani enxaxeni mi nghe-na nyangwa hi nyangwa, un’wana ni un’wana a dlaya makwavo, un’wana ni un’wana munhukuloni, un’wana ni un’wana munghana wakwe lonkulu.’”²⁸ Vana va Levhi va endla hilaha Muxe a vuleke hakona, lerova hi siku rero evanhwini ku wa vavanuna va kwalomu ka 3 000.²⁹ Muxe a ya emahlweni a ku: “Namuntlha tatani voko ra n’wina hi matimba hikwalaho ka Yehovha, hikuva un’wana ni un’wana wa n’wina u lwa ni n’wana wakwe ni makwavo, leswaku a mi katekisa namuntlha.”³⁰ Kutani hi siku leri landzelaka Muxe a byela vanhu a ku: “N’wina—mi endle xidyoho lexikulu, sweswi ndzi ta tlhandlukela eka Yehovha. Kumbexana ndzi nga kombela ku rivaleriwa ka xidyoho xa n’wina.”³¹ Hikwalaho Muxe a tlhelela eka Yehovha a ku: “Oho, vanhu lava va endle xidyoho lexikulu, hikuva va tiendlele xikwembu hi nsuku!”³² Kambe sweswi onge u nga rivale-la xidyoho xa vona,—loko swi nga ri tano, ndzi kombela u ndzi sula ebukwini ya wena leyi u yi tsaleke.”³³ Kambe, Yehovha a byela Muxe a ku: “Mani na mani la ndzi dyoheleke ndzi ta n’wi sula ebukwini ya mina.”³⁴ Sweswi, tana, rhangela vanhu u va yisa laha ndzi ku byele-ke kona. Waswivo! Ntsumi ya mina yi ta famba emahlweni ka wena, naswona siku ndzi tisaka nxupulo wa mina, kunene ndzi ta tisa nxupulo ehenhla ka vona hikwalaho ka xidyoho xa vona.”³⁵ Kutani Yehovha a tisela vanhu kho-mbo hikuva va endle rhole, leri Aroni a ri endleke.

OCTOBER 12-18

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | EKSODA 33-34

“Vumunhu Bya Yehovha Lebyi Rhandzeka”

(Eksoda 34:5) Yehovha a rhelela a ri epapeni kutani a yima na yena kwalaho a vula vito ra Yehovha.

it-2-E 466-467

Vito

Ntumbuluko i vumbhoni bya leswaku Xikwembu xi kona kambe a wu boxi vito ra xona. (Ps 19:1; Rhm 1:20) Ku tiva vito ra Xikwembu swi vula swo tala ku tlula ku ri tolvela. (2Tk 6:33) Leswi swi katsa ku xi tiva ku antswa ku tiva swikongomelo swa xona, mitirho ya xona na vumunhu bya xona hi laha swi kombisiweke hakona eBibeleni. (Ringanisa na 1Th 8:41-43; 9:3, 7; Neh 9:10.) Xikombiso xa Muxi xi yi hlamusela kahle mhaka leyi, Xikwembu a xi n'wi “tiva hi vito” leswi vulaka ku n'wi tiva hi vuenti. (Eks 33:12) Muxi u ve na nkateko wo vona ku vangama ka Yehovha ni ku tlhela a a ‘twa loko vito ra Yehovha ri vuriwa.’ (Eks 34:5) Ku twarisiwa ka vito leri nge Yehovha a ku nga ri ku phindhaphhindhiwa ka vito ra Xikwembu ntsena kambe a ku kandziyisiwa vumunhu bya Xikwembu ni mitirho ya xona. “Yehovha, Yehovha, Xikwembu xa tintswalo ni nsovo, la hlwelaka ku hlundzuka, la teleke musa wa rirhandzu ni ntiyiso, la hlayisela vanhu va magidi musa wa rirhandzu, la rivalelaka xihoxo ni ku tlula nawu ni xidyoho, kambe a nga ka a nga tshiki ku xupula la fanneriwa hi ku xupuriwa, la xupulaka vana ni vatukulu hikwalaho ka xidyoho xa vatatana, ehenhla ka xitukulwana xa vunharhu ni le henhla ka xitukulwana xa vumune.” (Eks 34:6, 7) Hilaha ku fanaka, risimu ra Muxi leri nga ni marito lama nge, “hikuva ndzi ta vula vito ra Yehovha,” ri vuvlavula hi vumunhu bya Xikwembu ni ndlela leyi xi tirhisaneke na Vaisrayele ha yona.—Dt 32:3-44.

(Eksoda 34:6) Yehovha a hundza emahlweni ka xikandza xakwe, a vula a ku: “Yehovha, Yehovha, Xikwembu xa tintswalo ni nsovo, la hlwelaka ku hlundzuka, la teleke musa wa rirhandzu ni ntiyiso,

w09 5/1 18 ¶3-5

Yehovha U Hlamusele Timfanelo Takwe

Nchumu wo sungula lowu Yehovha a wu paluke malunghana ni timfanelo takwe hileswaku i “Xikwembu xa tintswalo ni nsovo.” (Ndzimana 6) Hi ku ya hi mukambisisi un’wana wa Bibele, rito ra Xiheveru leri hundzuluxeriweke ri va “tintswalo,” ri vula “ntwela-vusiwana wa [Xikwembu], lowu fanaka ni lowu tatana a wu kombisaka vana vakwe.” Rito leri hundzuluxeriweke ri va “nsovo” ri fambisana ni riendli leri “hlamusela munhu loyi a susumetiwaka hi mbilu yakwe ku pfuna munhu un’wana loyi a lavaka nchumu wo karhi.” Swi le rivaleni leswaku Yehovha u lava hi tiva leswaku u khathalela vagandzeri vakwe hilaha vatswari va va khathalelaka hakona vana va vona. Wa va rhandza naswona wa khathala hi swilaveko swa vona.—Pisalema 103:8, 13.

Yehovha u tlhele a vula leswaku u “hlwela ku hlundzuka.” (Ndzimana 6) A nga ma hlundzuke li hi ku olova malandza yakwe lama nga laha misaveni. Ematshan’weni ya sweswo, u ma lehiselea mibilu a tlhela a ma rivalela swihoxo swa wona a ri karhi a ma nyika nkarhi wo hundzuka eswidyohtewi swa wona.—2 Petro 3:9.

Xikwembu xi ye emahlweni xi vula leswaku xi “[tele] musa wa rirhandzu ni ntiyiso.” (Ndzimana 6) Musa wa rirhandzu i mfanelo ya risima leyi endlaka leswaku Yehovha a va ni vuxaka lebyi tiyeke ni vanhu vakwe. (Deteronoma 7:9) Nakambe Yehovha i xihollo xa ntiyiso. A nga kanganyisi naswona yena a nga kanganyisiwi. Leswi a nga “Xikwembu xa ntiyiso,” hi nga swi tshemba hi ku helela swilo hinkwaswo leswi a swi vulaka, ku katsa ni switshembiso leswi a hi tshembisaka swona leswaku swi ta endleka enkarhini lowu taka.—Pisalema 31:5.

(Eksoda 34:7) la hlayiselaka vanhu va magidi musa warirhandzu, la rivalelaka xihoxo ni ku tlula nawu ni xidyoho, kambe a nga ka a nga tshiki ku xupula la faneriwaka hi ku xupuriwa, la xupulaka vana ni vatukulu hikwalaho ka xihoho xa vatatana, ehenhla ka xitukulwana xa vunharhu ni le henhla ka xitukulwana xa vumune.”

w09 5/1 18 ¶6

Yehovha U Hlamusele Timfanelo Takwe

Mhaka yin'wana ya nkoka leyi Yehovha a lavaka leswaku hi yi tiva malunghana na yena hileswaku u rivalela “xihoxo ni ku tlula nawu ni xidyoho.” (Ndzimana 7) U “lunghekele ku rivalela” vadyohi lava hundzukaka. (Pisalema 86:5) Hi nkarhi lowu fanaka, Yehovha a nga swi amukeli swilo swo biha. U vula leswaku “a nga ka a nga tshiki ku xupula la faneriwaka hi ku xupuriwa.” (Ndzimana 7) Xikwembu lexi kwetsimaka tlhelo lexi lulameke a xi nge tshiki ku xupula vadyohi lava dyohaka hi vomu. Ku nga ri khale va ta tshovela leswi va swi byaleke.

Endla Ndzavisiso

(Eksoda 33:11) Kutani Yehovha a vulavula na Muxe va langutanile, ku fana niloko munhu a vulavula ni munhu-kulobye. Loko a tlhelela enxaxeni, mutirheli wakwe Yoxuwa, n'wana wa Nuni, leswi a a ri mutirhi, a a nga humi endzeni ka ntsongwa.

(Eksoda 33:20) A engeta a ku: “A swi koteki leswaku u vona xikandza xa mina, hikuva a ku na munhu la nga ndzi vonaka ivi a hanya.”

w04 3/15 27 ¶5

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Eksoda

33:11, 20—Xana Xikwembu xi vulavule na Muxe “va langutanile” hi ndlela yih? Xiga lexi xi kombisa ku vulavurisana ka vanhu vambirhi lava nga ni vuxaka lebyikulu. Muxe u vulavule ni mu yimeri wa Xikwembu naswona u amukele xileriso lexi humaka eka Yehovha ha yena muyimeri yollowe. Kambe Muxe a nga n'wi vonanga Yehovha,

hikuva ‘a ku na munhu la nga vonaka Xikwembu ivi a hanya.’ Entiyisweni, Yehovha a nga vulavulanga na Muxe hi ku kongoma. Vagalatiya 3:19 yi vula leswaku Nawu “wu hundzisiwe hi tintsumi hi voko ra muhlanganisi.”

(Eksoda 34:23, 24) “Waxinuna un'wana ni un'wana wa n'wina u ta humelela kanharhu hi lembe emahlweni ka Hosi ya ntayiso, Yehovha, Xikwembu xa Israyele.²⁴ Hikuva ndzi ta hlongola matiko emahlweni ka wena, naswona ndzi ta endla ndhawu ya wena yi va leyikulu; a ku na munhu la nga ta navela tiko ra wena loko wa ha tlhandlukele ku ya vona xikandza xa Yehovha Xikwembu xa wena, kanharhu hi lembe.

w98 9/1 20 ¶5

Tiyiseka Leswaku U Rhangisa Swilo Swa Nkoka!

Kanharhu elembeni, Muisrayele ni muproselita un'wana ni un'wana wa xinuna etikweni, a va lerisiwe leswaku va humelela emahlweni ka Yehovha. Hi ku xiya leswaku ndyangu hinkwawo a a wu ta vuyeriwa hi tlhelo ra moyea eka swi-endlakalo leswi, tinhloko ta mindyangu to tala ti hlele ku famba ni vavasati va tona swin'we ni vana. Xana i mani loyi a ta hlayisa makaya ya vona ni masimu ya vona leswaku swi nga hlaseriwi hi valala loko va nga ri kona? Yehovha u va tshembisile a ku: “A ku na munhu la nga ta navela tiko ra wena loko wa ha tlhandlukele ku ya vona xikandza xa Yehovha Xikwembu xa wena.” (Eksoda 34:24) A ku laveka ripfumelo eka Vaisrayele leswaku va tiyiseka leswaku loko va rhangisa swilo swa moyea, a va nge lahlekeriwi hi swilo leswi vonakaka. Xana Yehovha a a tiyisile? Hakunene a a tiyisile!

Ku Hlayiwa Ka Bibele

(Eksoda 33:1-16) Yehovha a ya emahlweni a byela Muxe a ku: “Famba, suka laha, wena ni vanhu lava u va rrangeleke u va humesa etikweni ra Egupta, mi ya etikweni leri ndzi ri hlambanyelete Abraham, Isaka na Yakobe

ndzi ku, ‘Ndzi ta ri nyika mbewu ya wena.’
² Ndzi ta rhuma ntsumi emahlweni ka n’wina yi hlongola Vakanana, Vaamori, Vaheti ni Vaperezi, Vahivhi ni Vayebusi; ³ n’wina mi ya eka rona tiko leri khulukaka ntswamba ni vulombe, hikuva a ndzi nge tlhandluki exikarhi ka n’wina, hikuva mi vanhu va tinhamu to sihalala, leswaku ndzi nga mi lovisi endleleni.”
⁴ Loko vanhu va twa rito leri ro biha, va sungula ku rila; a nga kona ni un’we wa bona la ambaleke swin’wetsin’wetsi swakwe. ⁵ Yehovha a ya emahlweni a byela Muxe a ku: “Byela vana va Israyele u ku, ‘N’wina mi vanhu va tinhamu to sihalala. Hi xinkarhana ndzi nga ta exikarhi ka n’wina, kunene ndzi mi lovisa. Hikwalaho sweswi, hluvulani swin’wetsin’wetsi swa n’wina, hikuva ndzi lava ku tiva leswi ndzi nga ta swi endla hi n’wina.’” ⁶ Kutani vana va Israyele va hluvula swin’wetsin’wetsi swa bona ku sukela eNtshaveni ya Horebe ku ya emahlweni. ⁷ Loko ku ri Muxe, a susa ntsonga wakwe a wu dzima ehandle ka nxaxa, ekule ni nxaxa; kutani a wu vitana ntsonga wa nhlangano. Un’wana ni un’wana la vutisaka hi Yehovha a a huma a ya entsongeni wa nhlangano lowu a wu ri ehandle ka nxaxa.
⁸ Hi ku hatlissa loko Muxe a huma a ya entsongeni, vanhu hinkwavo a va suka va yima, un’wana ni un’wana a yima enyangweni ya ntsonga wakwe, va honolela Muxe kukondza a nghena entsongeni. ⁹ Hi ku hatlisa loko Muxe a nghene entsongeni, papa lerikulu a ri rhelela, ri yima enyangweni ya ntsonga kutani yena a vulavula na Muxe. ¹⁰ Vanhu hinkwavo va bona papa lerikulu ri yime enyangweni ya ntsonga, kutani vanhu hinkwavo va suka va yima va nkhinsama, un’wana ni un’wana enyangweni ya ntsonga wakwe. ¹¹ Kutani Yehovha a vulavula na Muxe va langutanile, ku fana niloko munhu a vulavula ni munhu-kulobye. Loko a tlhelela enxaxeni, mutirheli wakwe Yoxuwa, n’wana wa Nuni, leswi a a ri mutirhi, a a nga humi endzeni ka ntsonga. ¹² Kutani

Muxe a byela Yehovha a ku: “Waswivo, u ri eka mina, ‘Rhangela vanhu lava,’ kambe wena a wu ndzi tivisanga loyi u nga ta n’wi rhuma na mina. Ku tlula kwalaho, wena u te, ‘Ndzi ku tiva hi vito kasi handle ka sweswo, u kume ku tsakeriwa ematihlwani ya mina.’ ¹³ Ndza ku kombela sweswi, loko ndzi kume ku tsakeriwa ematihlwani ya wena, ndzi kombela u ndzi tivisa tindlela ta wena, ndzi ku tiva leswaku ndzi kuma ku tsakeriwa ematihlwani ya wena. Ndzi ta tsundzuka hakona leswaku tiko leri i vanhu va wena.” ¹⁴ Kutani yena a ku: “Ku ta famba mina, kunene wena ndzi ta ku wisisa.” ¹⁵ Hilo-ko a ku eka yena: “Loko wena u nga fambi, u nga hi susi laha. ¹⁶ Kutani sweswi, swi ta tiviwa ha yini leswaku ndzi kume ku tsakeriwa ematihlwani ya wena, mina ni vanhu va wena? Xana a swi nge tiviwi hi ku va u famba swin’we na hina, hikuva mina ni vanhu va wena hi hlawulekile eka hinkwavo vanhu lavan’wana, lava nga ehenhla ka vundlalo bya misava?”

OCTOBER 19-25

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | EKSODA 35-36

“Hi Leteriwe Ku Endla Ntirho Wa Yehovha”
(Eksoda 35:25, 26) Hinkwavo vavasati va timbilu to tlhariha va swula hi mavoko, kutani va hambeta va tisa harani ya wasi yi ri ngoti ni voya lebyi pendikebyi va bya xivunguvungu, nguvu ya ribungwana ni ntsembiana wo vevuka. ²⁶ Kutani vavasati hinkwavo lava timbilu ta bona a ti va susumeta hi vuthari va swula voya bya mbuti.

w14 12/15 4 ¶4

Yehovha U Va Katekisa Swinene Lava Nyikaka Hi Ku Swi Rhandza

Leswi tsakiseke Yehovha swinene a hi swilo leswi nyikeriweke, kambe hi leswi vanhu va nyikeleke hi ku swi rhandza leswaku va seketela vugandzeri byo tenga. Va tlhele va susumeteleka ku

nyikela hi nkarhi wa vona va tlhela va tirha. Rungula ra kona ri ri: "Hinkwavo vavasati va timbilu to tlhariha va swula hi mavoko." "Vavasati hinkwavo lava timbilu ta vona a ti va susumeta hi vutlhari va swula voya bya mbuti." Ku tlula kwalaho, Yehovha u nyike Bezalele 'vutlhari, ku twisia ni vutivi bya muxaka wun'wana ni wun'wana wa ntirho wa mavoko.' Entiyisweni, Xikwembu xi nyike Bezalele na Oholiyabu vuswukoti lebyi faneleke byo endla ntirho hinkwawo lowu a va lerisiwe ku wu endla.—Eks. 35:25, 26, 30-35.

(Eksoda 35:30-35) Hiloko Muxe a byela vana va Israyele a ku: "Vonani, Yehovha u vitane Bezalele n'wana wa Uri hi vito, n'wana wa Huru wa nyimba ya Yuda.³¹ A n'wi tata hi moya wa Xikwembu evutlharini, ni le ku twisiseni ni le vutivini ni le ka muxaka wun'wana ni wun'wana wa ntirho wa mavoko³² ni le ka switirho swo fula, eku tirheni hi nsuku ni silivhere ni koporo,³³ ni le ku tirheni hi maribye a ma lunghiselella ni le ku tirheni hi ntsandza a endla swilo swa vutshila swa mixaka hinkwayo.³⁴ Kutani u swi veke embilwini yakwe leswaku a dyondzisa, yena na Oholiyabu n'wana wa Ahisamaki wa nyimba ya Dani.³⁵ U va tate hi vutlhari bya le mbilwini leswaku va endla ntirho hinkwawo wa loyi a tivaka ntirho wa mavoko ni wa mu-khavisi ni wa muluki wa harani ya wasi ni voya lebyi pendiweke byi va bya xivunguvungu, wa nguvu ya ribungwana ni ntsembyana wo vevuka, ni wa muluki wa mapesa, vavanuna lava endlaka mixaka hinkwayo ya ntirho ni switirho swo fula.

w11 12/15 18 ¶6

Vanhu Va Khale Vo Tshembeka Va Kongomisi-we Hi Moya Wa Xikwembu

⁶ Mhaka ya Bezalele, loyi a hanyeke enkarhini wa Muxe, yi hi dyondzisa swo tala malunghana ni ndlela leyi moya wa Xikwembu wu nga hi kongomisaka ha yona. (**Hlaya Eksoda 35:30-35.**) Yehovha u hlawule Bezalele leswaku a rhangela

eku endliweni ka swilo swa nkoka leswi a swi laveka etabernakeleni. Xana a a ri na byona vutshila byo endla swilo sweswo loko ntirho wolowo lowukulu wu nga si sunguriwa? Kumbexana a a ri na byona. Kambe ntirho wo hetelela lowu a nga ha vaka a wu endlile a ku ri wo baka switina a Egupta. (Eks. 1:13, 14) Kutani Bezalele a a ta swi kotisa ku yini ku endla ntirho wolowo wo tika? Yehovha u 'n'wi tate hi moya wakwe evutlharini, ni le ku twisiseni ni le vutivini ni le ka muxaka wun'wana ni wun'wana wa ntirho wa mavoko ni le ka switirho swo fula leswaku a endla swilo swa vutshila swa mixaka hinkwayo.' Moya lowo kwetsima wu antswise vutshila bya ntumbuluko lebyi kumbexana Bezalele a a ri na byona. Swi ve tano ni le ka Oholiyabu. Kutani Bezalele na Oholiyabu va fanele va kume vutshila lebyikulu hikuva a va kotanga ku endla mintirho ya vona ntsena kambe va tlhele va dyondzisa ni van'wana ntirho wolowo. Entiyisweni, Xikwembu hi xona lexi va nyikeke moya wa xona leswaku va dyondzisa van'wana.

(Eksoda 36:1, 2) "Kutani Bezalele u fanele a tirha, na Oholiyabu ni wanuna un'wana ni un'wana wa mbilu yo tlhariha loyi Yehovha a n'wi nyikeke vutlhari ni ku twisia eka swilo leswi, leswaku a tiva ku endla ntirho hinkwawo wa vutrheli byo kwetsima, hilaha Yehovha a leriseke hakona."² Hiloko Muxe a vitana Bezalele na Oholiyabu ni wanuna un'wana ni un'wana wa mbilu yo tlhariha loyi Yehovha a ngheniseke vutlhari embilwini yakwe, un'wana ni un'wana loyi mbilu yakwe yi n'wi susumeteke leswaku a tshinela entirhwani a wu endla.

w11 12/15 19 ¶7

Vanhu Va Khale Vo Tshembeka Va Kongomisi-we Hi Moya Wa Xikwembu

⁷ Mhaka yin'wana leyi kombisaka leswaku Bezalele na Oholiyabu a va kongomisiwa hi moya wa Xikwembu hileswi swilo leswi va swi endleke swi tshameke nkarhi wo leha. Swilo sweswo a swa ha tirhisawa endzhaku ka malembe ya kwalomu ka 500. (2 Tikr. 1:2-6) Ku hambana ni

van'wawutshila va manguva lawa lava tilavela ndhumwa, Bezalele na Oholiyabu a va nga lavi ku dzunisiwa. A va lava leswaku ku dzuneka hinkwako ku ya eka Yehovha.—Eks. 36:1, 2.

Endla Ndzavisiso

(Eksoda 35:1-3) Endzhakunyana Muxe a hlenegeleta nhlengeletano hinkwayo ya vana va Israyele a ku eka vona: “Hi lawa marito lawa Yehovha a leriseke leswaku ma endliwa: ² Ntirho wu nga ha endliwa masiku ya tsevu, kambe siku ra vunkombo ri ta va nchumu wo kwetsima eka n'wina, ri ta va savata ya ku wisa hilaha ku heleleke eka Yehovha. Munhu un'wana ni un'wana la endlaka ntirho hi savata u ta dlayiwa. ³ Mi nga tshuki mi lumeka ndzilo etindhawini leti mi tshamaka eka toni hi siku ra savata.”

w05 5/15 23 ¶14

Ku Dyondza Tindlela Ta Yehovha

¹⁴ *Rhangisa timhaka ta moya emahlweni.* Tiko ra Israyele a ri nga fanelanga ri khathalela swilaveko swa nyama swinene lerova ri nga ha swi koti ku khathalela swilaveko swa moya. Vaisrayele a va nga fanelanga va tinyiketela eku hlongoriseni ka swilo swa misava. Vhiki na vhiki Yehovha a a vekele nkarhi etlhelo lowu a a wu teka wu ri wo kwetsima, nkarhi lowu a wu tirhiseriwa ntse-na ntirho lowu fambisanaka ni vugandzeri bya Xikwembu xa ntiyiso. (Eksoda 35:1-3; Tinhlayo 15:32-36) Lembe na lembe, a ku vekeriwa etlhelo nkarhi lowu engetelekeke wa mintsombano yo karhi yo kwetsima. (Levitika 23:4-44) Leswi a swi ta va nyika nkarhi wo kanelia hi mintirho le-yikulu ya Yehovha, va tsundzuxiwa hi tindlela ta yena va tlhela va kombisa ku n'wi nkhenza hikwalaho ka vunene bya yena hinkwabyo. Loko vanhu va kombisa ku tinyiketela ka vona eka Yehovha, a va ta ya va xi chava Xikwembu va tlhela va xi rhandza naswona a va ta pfuniwa leswaku va famba etindleleni ta xona. (Deteronomia 10:12, 13) Misinya ya milawu leyinene leyi kumekaka eswilerisweni sweswo yi vuyerisa

malanza ya Yehovha namuntlha.—Vaheveru 10: 24, 25.

(Eksoda 35:21) Kutani va ta, un'wana ni un'wana loyi mbilu yakwe yi n'wi susumeteke, ni un'wana ni un'wana loyi moya wakwe wu n'wi hlohloteleke, va tisa munyikelo wa Yehovha wa ntirho wa ntsonga wa nhlangano ni vutirheli bya wona hinkwabyo ni wa tinguvu to kwetsima.

w00 11/1 29 ¶1

Ku Hanana Swi Tisa Ntsako

Kutani ke, anakanya leswaku Vaisrayele va ti-twe njhani. Vanhu lava va langutane ni vuholonga lebyi hlomulaka mbilu ni ku pfumala lokukulu. Sweswi se a va ntshunxekile naswona va fuwile hi tlhelo ra swilo leswi vonakaka. A va ta titwa njhani loko va fanele va nyikela hi swin'wana swa swilo swa vona leswi vonakaka? Va nga ha va va vone onge va lo swi tirhela kutani va ni mfanelo ya ku tihlaysela swona. Hambiswritano, loko va komberiwe ku nyikela hi mali leswaku va seketela vugandzeri bya ntayiso, va nyikerile—ku nga ri hi ku tikoka kumbe va humesa switsongo! A va rivalanga leswaku i Yehovha loyi a endleke leswaku va va ni swilo leswi leswi vonakaka. Xisweswo, va nyikele swinene hi silivhere ni nsuku ni swifuwo swa vona. A va ri ni “mbilu leyi swi rhandzaka.” Va ‘susumetiwe hi timbilu ta vona.’ ‘Va susumetiwe hi moya wa vona.’ A ku ri “gandzelo ra ku tirhandzela eka Yehovha” hakunene.—Eksoda 25:1-9; 35:4-9, 20-29; 36:3-7.

Ku Hlaiwa Ka Bibele

(Eksoda 35:1-24) Endzhakunyana Muxe a hlenegeleta nhlengeletano hinkwayo ya vana va Israyele a ku eka vona: “Hi lawa marito lawa Yehovha a leriseke leswaku ma endliwa: ² Ntirho wu nga ha endliwa masiku ya tsevu, kambe siku ra vunkombo ri ta va nchumu wo kwetsima eka n'wina, ri ta va savata ya ku wisa hilaha ku heleleke eka Yehovha. Munhu un'wa-

na ni un'wana la endlaka ntirho hi savata u ta dlayiwa.³ Mi nga tshuki mi lumeka ndzilo etindhawini leti mi tshamaka eka tona hi siku ra savata.”⁴ Muxe a ya emahlweni a byela ntshungu hinkwawo wa vana va Israyele a ku: “Hi leri rito leri Yehovha a ri leriseke a ku,⁵ ‘Hlengelitelani Yehovha munyikelo exikarhi ka n'wina. Un'wana ni un'wana la nga ni mbilu leyi swi rhandzaka a a wu tise wu ri munyikelo wa Yehovha, ku nga nsuku ni silivhere ni koporo⁶ ni harani ya wasi ni voya lebyi pendiweke byi va bya xivunguvungu ni nguvu ya ribungwana, ni ntsemyana wo vevuka ni voya bya mbuti⁷ ni madzovo ya makhuna lama pendiweke ma va yo tshwuka, ni madzovo ya tintini ni ntsandza wa munga⁸ ni mafurha ya rivoni ni mafurha ya balsama lama nga ta va mafurha ya ku tota, ni lama nga ta va ya xinun'hweriso xa murhi wa risuna⁹ ni maribye ya onikisi ni maribye ya ku vekiwa eka efodi ni le ka xinkwama-na xa le xifuveni.¹⁰ “Hinkwavo va timbilu to tlhariha exikarhi ka n'wina a va te va ta endla hinkwaswo leswi Yehovha a swi leriseke,¹¹ ku nga tabernakela ni ntsonga wa yona ni xifunengeto xa yona, swiove swa yona ni marimba ya yona, swigogo swa yona, tiphuphu ta yona ni minkotloto ya yona;¹² Areka ni tinsika ta yona, xifunengeto ni nguvu leyi sirhelelaka ya xiavanyiso;¹³ tafula ni tinsika ta rona ni swibya swa rona hinkwaswo ni xinkwa xa nkombiso;¹⁴ ni xo tlhoma rivoni xa ku voninga ni swingolongondzwana swa xona ni timboni ta xona ni mafurha ya ku voninga;¹⁵ ni alitari ya murhi wa risuna ni tinsika ta yona; ni mafurha ya ku tota ni xinun'hweriso xa murhi wa risuna; ni xiavanyiso xa nyangwa lexi nga ta va xa nyangwa ya tabernakela;¹⁶ alitari ya gandzelo ro hisiwa ni ritavala ra koporo leri nga ra yona, tinsika ta yona ni swingolongondzwana swa yona hinkwaswo; xihlambelo ni xiangamo xa xona;¹⁷ swincikinyo swa xivava, tiphuphu ta xona ni minkotloto ya xona; ni

xiavanyiso xa nyangwa ya xivava;¹⁸ swikhomiso swa ntsonga swa tabernakela ni swikhomiso swa ntsonga swa xivava ni tintambhu ta swona;¹⁹ tinguvu leti lukiweke ta ku tirhela evukwetsimelweni, tinguvu to kwetsima ta Aroni muprista ni tinguvu ta vana vakwe lava nga ta endla ntirho wa vaprista.”²⁰ Hikwalaho ntshungu hinkwawo wa vana va Israyele wu huma emahlweni ka Muxe.²¹ Kutani va ta, un'wana ni un'wana loyi mbilu yakwe yi n'wi susumeteke, ni un'wana ni un'wana loyi moya wakwe wu n'wi hlohloteleke, va tisa munyikelo wa Yehovha wa ntirho wa ntsonga wa nhlangano ni vutirheli bya wona hinkwabyo ni wa tinguvu to kwetsima.²² Va hambeta va ta, vavanuna ni vavasati, un'wana ni un'wana wa mbilu leyi swi rhandzaka. Va tisa swikhaviso swa swipereta ni swingwavila swa tindleve ni swingwavila ni swin'wetsin'wetsi swa vavasati, mixaka hinkwayo ya swilo swa nsuku, hilesaku un'wana ni un'wana la nyikeleke gandzelo leri ndziwitiwaka ra nsuku eka Yehovha.²³ Kutani hinkwavo lava a va ri ni harani ya wasi ni voya lebyi pendiweke byi va bya xivunguvungu, ni nguvu ya ribungwana ni ntsemyana wo vevuka ni voya bya mbuti, ni madzovo ya makhuna lama pendiweke ma va yo tshwuka ni madzovo ya tintini, va swi tisa.²⁴ Hinkwavo lava a va nyikela munyikelo wa silivhere ni wa koporo va tisa munyikelo wa Yehovha, ni hinkwavo lava nga kumeka va ri ni ntsandza wa munga lowu nga ringanaka ntirho hinkwawo wa vutirheli va wu tisa.

OCTOBER 26–NOVEMBER 1

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | EKSODA 37-38

“Tialitari Ni Leswi A Ti Tirha Swona Evugandzerini Bya Ntiyiso”

(Eksoda 37:25) Kutani a endla alitari ya murhi wa risuna hi ntsandza wa munga. Ku leha

ka yona a ku ri xisungunu xin'we ni ku anama ka yona ku ri xisungunu xin'we, yi ri ni matlhelo ya mune lama ringanaka, ku tlakuka ka yona a ku ri swisungunu swimbirhi. Timhondzo ta yona a ti veheriwe eka yona.

it-1-E 82 ¶3

Alitari

Alitari ya murhi wa risuna. Alitari ya murhi wa risuna (yi tlhela yi vuriwa "alitari ya nsuku" [Eks 39:38]) na yona a yi endliwe hi ntsandza wa muniga naswona ematlhelo na le henhla ka yona a yi namekiwe hi nsuku. Ndzelakano wa nsuku a wu yi rhendzele laha henhla. Alitari a yi pfuleke 44.5 cm (17.5 in.) naswona ku ya ehenhla, a yi lehe 89 cm (2.9 ft) yi tlhela yi va na "timhondzo" etinhleni ta mune ta yona. Ku tlhele ku endliwa na swingwavila swimbirhi swa nsuku leswi a swi ta seketela tinsika to rhwala ha tono leti a ti endliwe hi ntsandza wa munga lowu a wu namekiwe nsuku naswona swingwavila leswi a swi vekiwe ehansi ka ndzelakana wa nsuku ematlhelo mambirhi lama furhalelaneke ya alitari. (Eks 30:1-5; 37:25-28) Murhi wa risuna wo hlawuleka a wu hisiwa ealitarini kambirhi hi siku, nimpundzu ni namadyambu. (Eks 30:7-9, 34-38.) Xo tamela ndzilo, a xi tirhisiwa loko ku hisiwa murhi wa risuna, naswona swi le rivaleni leswaku a xi tlhela xi tirhisiwa ealitari ya murhi wa risuna. (Lv 16:12, 13; Hv 9:4; Nhl 8:5; ringanisa na 2Tk 26:16, 19.) Alitari ya murhi wa risuna a yi vekiwe etabernakeleni ekusuhi ni nguvu yo Kwetsima Ngopfu lerova a ku vuriwa leswaku yi le "mahlweni ka areka ya vumbhoni."—Eks 30:1, 6; 40:5, 26, 27.

(Eksoda 37:29) Ku engetela kwalaho, a endla mafurha yo kwetsima ya ku tota ni xinun'hweriso xa murhi wa risuna xo teng, wu va ntirho wa muendli wa mafurha.

it-1-E 1195

Murhi Wa Risuna

Murhi wa risuna wo kwetsima lowu a wu fanele wu tirhisiwa etabernakeleni ley a yi ri eman-

nga a wu endliwe hi swilo swa xiyimo xa le henhla leswi ntshungu wu swi nyikeleke. (Eks 25:1, 2, 6; 35:4, 5, 8, 27-29) Loko Yehovha a ri karhi a nyikela nkongomiso wa ndlela leyi mi mpfangano leyi ya mune yi faneleke yi endliwa ha yona u byela Muxa a ku: "Titekele swinun'hweriso: mathonsi ya xiaki xa mira ni onika ni xinun'hweriso xa galibanumi ni murhi wa risuna lowo teng. Swiphemu swa kona swi fanele swi ringana. U fanele u tirhisa swona ku endla murhi wa risuna, swi va mpfangano wa mirhi yo nun'hwela, swi va ntirho wa muendli wa mafurha, swi lungiwa hi munyu, swi va swo teng, swi va nchumu wo kwetsima. Swin'wana swa swona u fanele u swi kandza swi va mapa lamanene, kutani u veka swin'wana swa swona emahlweni ka Vumbhoni lebyi nga entsongeni wa nhlangano, laha ndzi nga ta tikombisa kona eka wena. Swi fanele swi va swo kwetsima ngopfu eka n'wina." Leswaku va vona ndlela leyi murhi wa risuna wu nga kwetsima ha yona, Yehovha u engetele a ku: "Mani na mani la endlaka lowu fanaka na wona leswaku a tiphina hi nun'hwelo wa wona u fanele a dlayiwa eka varikwavo."—Eks 30:34-38; 37:29.

(Eksoda 38:1) A ya emahlweni a endla alitari ya gandzelo ro hisiwa hi ntsandza wa munga. Ku leha ka yona a ku ri swisungunu swa ntlhanu ni ku anama ka yona ku ri swisungunu swa ntlhanu, yi ri matlhelo ya mune yo ringana, ku tlakuka ka yona a ku ri swisungunu swinharhu.

it-1-E 82 ¶1

Alitari

Tialtari Ta Le Tabernakeleni. Loko ku akiwa tabernakela ku akiwe na tialtari timbirhi hi ku landza pulani ley humaka eka Xikwembu. Alitari yo hisela magandzelo (yi tlhela yi vuriwa "alitari ya koporo" [Eks 39:39]) a yi endliwe hi ntsandza wa munga kutani yi va bokisi leri pfulekeke ehenhla ni le hansi. A yi aname 2.2 m (7.3 ft) naswona yi tlakuke 1.3 m (4.4 ft) yi ri na "timhondzo" ehenhla ka tinhla ta yona ta mune. A

yi namekiwe koporo. Eka rhimi ya alitari a ku endliwe ritavala ri va rikoka leri endliweke hi koporo kutani ri vekiwa “exikarhi ka alitari.” Swingwavia swa mune a swi vekiwa ekusuhi na ritavala naswona swi nga ha endleka swingwavia leswi hi swona leswi eka swona a ku tlhomiwe tinsika ta ntsandza wa munga leti a ti ta tirhisiwa ku tlakula alitari. Leswi swi nga ha va swi kombisa leswaku a ku boxiwa mimbhovo yimbi-rhi emathlolo ya alitari leswaku ku ta hoxiwa ritavala ra xiphepherhele swin’we ni swingwavia eka matlolo wolowo mambirhi. Swidyondzeki swin’wana swi ni mavonelo yo hambanahamba-na loko swi ta eka mhaka leyi, swo tala swi vula leswaku a ku ri ni swingwavia swa mune, swimbirhi a swi namekiwe emathlolo ya alitari hi le handle ka yona laha a ku ta nghenisiwa tinsika leti a ti rhwala alitari. A ku endliwe ni switirhisiwa swa koporo leswi katsaka swikotele kumbe mafoxolo leswaku swi kota ku chela nkuma, minkambana leyi a ku kangateriwa ngati ya swiharhi ha yona, tiforoko leti a ku khomiwa nyama ha tona ni xo tamela ndzilo.—Eks 27:1-8; 38:1-7, 30; Tin 4:14.

Endla Ndzavisiso

(Eksoda 37:1) Kutani Bezalele a endla Areka hi ntsandza wa munga. Ku leha ka yona a ku ri swisungunu swimbirhi ni hafu, ku anama ka yona ku ri xisungunu ni hafu ni ku tlakuka ka yona ku ri xisungunu ni hafu.

(Eksoda 37:10) Kutani a endla tafula hi ntsandza wa munga. Ku leha ka rona a ku ri swisungunu swimbirhi, ku anama ka rona ku ri xisungunu xin’we ni ku tlakuka ka rona ku ri xisungunu ni hafu.

(Eksoda 37:25) Kutani a endla alitari ya mu-ri wa risuna hi ntsandza wa munga. Ku leha ka yona a ku ri xisungunu xin’we ni ku anama ka yona ku ri xisungunu xin’we, yi ri ni matlolo ya mune lama ringanaka, ku tlakuka ka yona a ku ri swisungunu swimbirhi. Timhondzo ta yona a ti veheriwe eka yona.

it-1-E 36

Munga

Murhi wa munga wu na mitwa leyikulu leyi nga eka marhavi ya wona lama naveke. Hakanyingi marhavi ya wona marhungana ni marhavi ya murhi wun’wana wa munga lowu nga ekusuhi; leswi swi hi pfuna ku twisia leswaku hikwala-ho ka yini ku tirhisiwe rito ra vunyingi *shit-tim’ mikarhi* yo tala eka rungula leri tsariweke eBible-leni. Murhi wa munga wu nga leha timitara ta kwalomu ka 6 ku ya eka 8 m (20 to 26 ft) na-swona hakanyingi wu tlhumile. Wu ni matluka yo olova lama nga ni voya naswona wu humesa swiluva swa xitshopana swo nuhela leswi tswalaka mihandzu leyi nga ni xivumbeko xo fana ni tinyawa. Wu ni mahanti yo tsindzihela ya ntima yo tiya naswona a wu dyiwi hi switsotswana. Swihlawulekiso leswi na ku va wu kumeka wu tele emakwandzasini swi endle le-swaku murhi lowu wu fanelekela ku tirhisiwa loko ku akiwa tabernakela ni swilo swin’wana leswi a swi ta tirhisiwa etabernakeleni. Wu tirhi-siwe ku endla areka ya ntwanano (Eks 25:10; 37:1), tafula ra xinkwa xa nkombiso (Eks 25:23; 37:10), tialitari (Eks 27:1; 37:25; 38:1), tinsika to tlakula ha tona (Eks 25:13, 28; 27:6; 30:5; 37:4, 15, 28; 38:6), tipuphu leti a ku ta hayekiwa nguvu ya xiavanyiso eka tona (Eks 26:32, 37; 36:36), ni marimba (Eks 26:15; 36:20) ni swigo-go (Eks 26:26; 36:31).

(Eksoda 38:8) Kutani a endla xihlambelo xa koporo ni xiangamo xa koporo hi ku tirhisa swivoni swa vavasati lava nga malandza lava a va endla ntirho lowu hlieriweke enyangweni ya ntsonga wa nhlangano.

w15 4/1 15 ¶4

Xana A Wu Swi Tiva?

Ku hambana ni swivoni swa namuntlha leswi endliweke hi nghilazi, swivoni swa le minkarhini ya Bibele a swi tala ku endliwa hi ntsompfu lowu hatimisiweke swinene—hakanyingi a ku va koporo, kumbexana silivhere ni nsuku. Loko ku

vulavuriwa hi swivoni ro sungula eBibeleni, hi loko ku akiwa tabernakela ku nga ndhawu yo sungula ya vugandzeri ya Vaisrayele. Vavasati va nyikele hi swivoni leswaku ku endliwa xihlambelo xa koporo ni xiangamo xa xona. Swi nga ha endleka leswaku swivoni a swi fanele swi n'okisiwa leswaku swi ta tirhiseriwa xikongomelo xolexo.

Ku Hlayiwa Ka Bibele

(Eksoda 37:1-24) Kutani Bezalele a endla Areka hi ntsandza wa munga. Ku leha ka yona a ku ri swisungunu swimbirhi ni hafu, ku anama ka yona ku ri xisungunu ni hafu ni ku tlakuka ka yona ku ri xisungunu ni hafu. ² Hiloko a yi nameka nsuku lowo tenga endzeni ni le handle naswona a yi endlela ndzilakanana hi nsuku wu yi rhendzela. ³ Endzhaku ka sweswo a yi vumbela swingwavila swa mune hi nsuku, swi ri swa le henhla ka milenge ya yona ya mune, swingwavila swimbirhi swi ri swa tlhelio rin'we ra yona kasi swingwavila swimbirhi swi ri swa tlhelio lerin'wana ra yona. ⁴ Endzhaku ka sweswo, a endla tinsika hi ntsandza wa munga ivi a ti nameka nsuku. ⁵ Hiloko a nghenisa tinsika eswingwavilene ematlhelo ya Areka ti ri ta ku rhwala Areka. ⁶ A ya emahlweni a endla xifunengeto hi nsuku lowo tenga. Ku leha ka xona a ku ri swisungunu swimbirhi ni hafu kasi ku anama ka xona ku ri xisungunu ni hafu. ⁷ Ku tlula kwalaho a endla makerubu mambirhi hi nsuku. A ma fula hi hamula emakumu mambirhi ya xifunengeto. ⁸ Kerubu yin'we a yi ri emakumu lawaya kasi kerubu leyin'wana yi ri emakumu man'wana. A endla makerubu exifunengetweni emakumu mambirhi ya xona. ⁹ Kutani makerubu lawa a ma phurumula timpapa timbirhi ehenhla, ma ungamela ehenhla ka xifunengeto hi timpapa ta wona, ni swikandza swa wona a swi langutanile. Swikandza swa makerubu a swi langute exifunengetweni. ¹⁰ Kutani a endla tafula hi ntsandza wa munga. Ku leha ka

rona a ku ri swisungunu swimbirhi, ku anama ka rona ku ri xisungunu xin'we ni ku tlakuka ka rona ku ri xisungunu ni hafu. ¹¹ Hiloko a ri nameka nsuku lowo tenga naswona a ri endlela ndzilakanana hi nsuku wu ri rhendzela. ¹² Endzhaku ka sweswo, a ri endlela rhimi ya vuano bya voko yi ri rhendzela kutani a endla ndzilakanana wa nsuku wu ri rhendzela, wu ri wa rhimi. ¹³ Ku tlula kwalaho, a vumba swingwavila swa mune hi nsuku, a veka swingwavila ehenhla ka tinhla ta mune ta milenge ya mune. ¹⁴ Swingwavila a swi ri ekusuhi ni rhimi, swi ri swiseketelo swa tinsika ta ku rhwala tafula. ¹⁵ Hiloko a endla tinsika hi ntsandza wa munga ti ri ta ku rhwala tafula, a ti nameka nsuku. ¹⁶ Endzhaku ka sweswo a endla swibya swa le hemhla ka tafula hi nsuku lowo tenga, tindyelo ta rona ni swinwelo swa rona ni minkambana ya rona ni swikelelo swa rona, leswi a ku ta cheriwa ha swona leswi cheriwaka egandzelweni. ¹⁷ Kutani a endla xo tlhomma rivoni hi nsuku lowo tenga. A fula xo tlhomma rivoni hi hamula. Matlhelo ya xona ni marhavi ya xona, swinwelo swa xona, swikhaviso swa xona swa bundzu ni swiluva swa xona a swi veheriwe eka xona. ¹⁸ Marhavi ya tsevu a ma tlhommiwe etlhelo ka xona, marhavi manharhu ya xo tlhomma rivoni ma ri etlhelo rin'we ra xona kasi marhavi manharhu ya xo tlhomma rivoni ma ri etlhelo lerin'wana ra xona. ¹⁹ Swinwelo swinharhu leswi vumbekeke ku fana ni swiluva swa almondi a swi ri eka ntlawa wun'we wa marhavi, ku rhanga swikhaviso swa bundzu ku landzela swiluva; kasi swinwelo swinharhu leswi vumbekeke ku fana ni swiluva swa almondi a swi ri eka ntlawa lowun'wana wa marhavi, ku rhanga swikhaviso swa bundzu ku landzela swiluva. Hi yona ndlela ley a swi ri ha yona hi marhavi ya tsevu lawa a ma tlhommiwe eka xo tlhomma rivoni. ²⁰ Eka xo tlhomma rivoni a ku ri ni swinwelo swa mune leswi a swi vumbekeke ku fana ni swiluva swa almondi, swi siyana ni swikhaviso swa xona swa bundzu

ni swiluva swa xona.²¹ Xikhaviso xa bundzu lexi nga ehansi ka marhavi mambirhi a xi veheriwe eka xona, ni xikhaviso xa bundzu ehansi ka marhavi mambirhi laman'wana a xi veheriwe eka xona, ni xikhaviso xa bundzu ehansi ka marhavi man'wana mambirhi a xi veheriwe eka xona, emarhavini ya tsevu lama tlhomi-weke eka xo tlhoma rivoni.²² Swikhaviso swa xona swa bundzu a swi veheriwe eka xona. Hinkwaxo ka xona a xi ri nchumu wun'we lowu furiweke hi hamula, xi endliwe hi nsuku lowo tenga.²³ Hiloko a endla timboni ta xona ta nkombo ni swo tamela ngoti ya rivoni swa xona ni swo tamela ndzilo swa xona hi nsuku lowo tenga.²⁴ A swi endla hi talenta yin'we ya nsuku lowo tenga ni swingolongondzwana swa xona hinkwaswo.